

Kostpolitiskt program 2016-2019

Instruktioner och checklista för Pedagogiska måltider i särskilt boende

Inledning

Dokumentet "Instruktioner och checklista för Pedagogiska måltider i särskilt boende" är en del i Nora kommuns kostpolitiska program. Här ges en kort bakgrund till det kostpolitiska programmet. Mer information om det kostpolitiska programmet, riktlinjer och rutiner finns att läsa på kommunens hemsida för regler, riktlinjer och reglementen; [Kostpolitiskt program - Nora kommun](#)

Syfte och mål med Nora kommuns kostpolitiska program

Nora kommun har beslutat om ett gemensam kostpolitiskt program för verksamheterna (antaget 2016-03-16 av Kf § 15). Syftet är att skapa ett gemensamt förhållningssätt till mat, måltider och måltidsmiljöer som främjar en hållbar utveckling. Utgångspunkten för det kostpolitiska programmet är att måltiderna är en viktig del av verksamheten där mat och måltider har betydelse för hälsan, men också skapar förutsättningar för trivsel och välbefinnande. Genom att se på måltiderna som en viktig resurs och integrera dem i verksamheterna skapas mervärden.

Bakgrund - en god och jämlik hälsa

Hälsan är ojämnt fördelad i befolkningen. Skillnaderna jämnas inte ut med ökad ålder, utan skillnader som uppstod tidigare i livet tenderar att bli bestående. Ett gott åldrande förbättrar och förlänger livet. Fyra områden lyfts fram som extra viktiga för ett gott åldrande: social gemenskap och socialt stöd, meningsfullhet, fysisk aktivitet och goda matvanor (Folkhälsomyndigheten, 2010).

Den värdefulla måltiden

Goda matvanor kan tillsammans med andra åtgärder bidra till bättre hälsa. Åldrande innebär bland annat att näringsbehovet förändras. Naturliga förändringar i kroppen, sjukdomar, undernäring, läkemedel och fysiska faktorer som svårigheter att röra sig, muntorrhet och psykosociala faktorer (som ensamhet eller nedstämdhet) påverkar aptit och ätande. Mat och måltider blir därför extra viktiga för att tillgodose näringsbehov och främja god livskvalitet (Livsmedelsverket, 2011). Men måltiderna är inte bara grundläggande för att förebygga undernäring, sjukdom och ohälsa - måltidens sociala funktion är minst lika viktig. Att få äta en god och vällagad måltid vid ett vackert dukat bord kan bidra till glädje, trivsel och meningsfullhet (Livsmedelsverket, 2016).

Pedagogiska måltider i särskilt boende

Personal som äter i matsalen är förebilder och stöd för de äldre. Genom personalens aktiva närvaro skapas grunden för en stunds avkoppling och en lugn och trygg måltidsmiljö. I samtalen mellan personal och de boende läggs grunden för bra relationer.

Kommunfullmäktige har i det kostpolitiska programmet därför beslutat att prioritera pedagogiska måltider som metod för att främja positiva upplevelser av måltiderna bland boende inom särskilt boende.

Bild. Måltidsmodellen, Livsmedelsverket.

En måltid är mer än maten på tallriken. För att illustrera detta har Livsmedelsverket tagit fram en modell i form av ett pussel. Modellen består av sex olika områden, som alla är viktiga för att matgästerna ska må bra av maten och känna matglädje. Måltidsmodellen kan användas som ett verktyg i arbetet med att utveckla de offentliga måltiderna.

Instruktioner

- Chef beslutar i samråd med personal om vilka som ska äta pedagogisk måltid.
- Den pedagogiska måltiden ingår i personalens arbetstid och är därmed en arbetsuppgift.
- Att äta pedagogiskt innebär att man följer de instruktioner och checklista som beslutats gälla för pedagogisk måltid.

Specialkost

Kostrådsansvarig på särskilt boende ansvarar för att beställning av specialkost görs till köket.

För personal finns ingen självklar rätt till specialkost. Dock finns möjlighet att beställa specialkost om den finns i verksamhetens ordinarie utbud.

Checklista för den pedagogiska måltiden

I arbetsuppgiften att äta pedagogisk måltiden ingår att:

- berätta om vad som serveras
- utgå från upplevelser av måltider, dofter, smaker och minnen i samtalet med de boende
- bidra till en lugn och trivsamt måltidssituation
- äta tillsammans med de äldre av den mat som serveras
- förmedla en positiv attityd kring måltiden och maten
- vara en god förebild genom att äta en balanserad måltid
- uppmuntra till att ta av alla måltidskomponenter
- ansvara för att boende med specialkost får rätt kost.